

Årsrapport for kultiveringen i Lågen 2010

Det er forvaltningslaget som formelt står ansvarlig for kultiveringen og betaler det meste av utgiftene, utarbeider nødvendig søknader om - og står ansvarlig for stamfiske, stryking og utsetting. Medlemmer fra Lardal jeger og fisk og Lågens framtid (LF) har de senere år overtatt det meste av det praktiske arbeidet som gjennomføres på dugnad (med et beundringsverdig stort antall dugnadstimer).

Dugnadsgjengen har innarbeidet gode rutiner og administrerer arbeidet stort sett på egen hånd. Det blir kjøpt 2 årskort på et av valdene i Lågen som en oppmuntring til dugnadsgjengen. Den daglige driften av klekkeri og stamfiskehus samt stamfiske gjennomføres av Lardal jeger og fisk v/ Bjarnulf Helgeland i nært samarbeid med Lågens framtid. Jørn Lindseth i Lardal kommune har bistått arbeidet. Det har vært vanskelig å få engasjert rettighetshaverne i kultiveringsarbeidet de siste årene. Vi har i dag ikke en egen kultiveringsgruppe, men Kåre Finnerud og Asle Granerud har bistått arbeidet en del.

LF utarbeider en egen årsmelding for det arbeidet de har utført (kommer), men vi tar her med en del linker til deres hjemmeside for en nærmere beskrivelse av arbeidet som er gjort.

Utsetting 2010

Sesongen 2009-2010 ble det produsert færre yngel enn normalt. Dette skyldtes at 2/3 av rognå viste seg å være ubefruktet. Mest sannsynlig skyldtes det at gytingen høsten 2009 forgikk tidligere enn normalt. De fleste hannene hadde antakelig gytt i elva før innfangning slik at melken var av dårlig kvalitet. Det ble i hvert fall rapportert om observasjoner av gyteaktivitet under stamfisket og at melka hadde en mer "vannaktig" konsistens enn normalt. Dette medførte et stort ekstraarbeid med å plukke ut 100.000 ubefrukta rogn, ett og ett.

- [Les om dette arbeidet her](#)

Også arbeidet med å plukke opp rognskall etter klekking er tidkrevende.

- [Les om dette arbeidet her](#)

Tabellen viser antall yngel satt ut på de ulike bekkene våren 2010.

Utsetting 2010 Numedalslågen			
Sekker	Ca antall yngel	Hvor	Dato
1	5 000	Herlandselva, Nord for Gyldenspissen	08.05.2010
1	7 500	Herlandselva, Syd for Gyldenspissen	08.05.2010
1	7 500	Herlandselva, Kviberg mor Nummerdammen	14.05.2010
1	7 500	Herlandselva, Ådalen	14.05.2010
1	5 000	Skjerven bekken	21.05.2010
1	5 000	Gavelstadbekken	21.05.2010
2	10 000	Haugselva i Hvarnes	21.05.2010
1	7 500	Daleelva	21.05.2010
	55 000		

- [Les mer om yngelutsettingen her](#)

MÅLSETTING

Målsettingen med kultiveringsarbeidet i Numedalslågen skal være å holde en beredskap dersom det skulle oppstå sykdommer eller andre forhold som vesentlig reduserer den gode, naturlige reproduksjonen i elva. I tillegg utgjør den kultiverte laksen et ekstra produksjonsbidrag i størrelsesorden 5% av total produksjon i Lågen.

Beredskapsarbeidet består i å opprettholde og videreutvikle mest mulig lokal kunnskap om drift av stamfiskehus og klekkeri, samt årlig produksjon av 50.000 - 100.000 plommeseekkyngel for utsetting i sideelver nedenfor Hvitvingfoss og i Hagnesvassdraget.

Rognplanting

Floreelva som renner fra Kopa og Raubern ned via Svartangen, Daleelva og ut i Numedalslågen ønskes benyttet i laksekultiveringen. Sent åpnede, vinterstengte veier i dette terrenget gjør det imidlertid vanskelig å komme til ved yngelutsetting om våren. Da er det yppelig å benytte denne som forsøkselv for rognplanting.

Høsten 2009 la vi ut 19 000 rogn i Floreelva. Rogna ble lagt ut i kasser og også gravd rett ned i grusen. Våren 2010 var vi ute for kontrollere klekkingen og plukke opp klekketassene. Selv om det ble funnet noe rogn som ikke hadde klekket i enkelte kasser (var nok dårlig befruktning på disse også), så ble det observert flere plommeseekkyngel som søkte ly mellom grus og steiner i klekketassene. Det ble også flyttet litt på et par steiner i noen av de kunstige gytegapene - og også her ble det funnet yngel.

- [Les mer her](#)

Også høsten 2010 la vi ut rogn i kasser og rett i grusen i Floreelva. Antallet ble da øket til rogn fra 6 hoer, d.v.s. ca 40.000 rognkorn.

- [Les om rognutleggingen her](#)

Kontroll av yngelens overlevelse ved el-fiske

Som en kvalitetskontroll på kultiveringsarbeidet, gjennomfører vi hvert år et el-fiske på et utvalg av utsettingslokalitetene. Sommeren 2010 var preget av forholdsvis høy vannføring i utsettingselvene på ettersommeren. Derfor ble bare en lokalitet - i Haugselva, kontrollert. Tettheten av lakseyngel var her som den pleide. Alt tyder dermed på at den utsatte yngelen har greid seg bra også i 2010.

Stamfiske og stryking

Stamfisket etter laks i Lågen begynte 2. oktober og ble avsluttet 25.oktober etter at dugnadsgjengen hadde lagt inn 32 par med laks i stamfiskekarene. Ekstra gledelig at flere ungdommer har deltatt mot slutten. Ny rekruttering av medlemmer i kultiveringsgruppa er høyt prioritert.

Deltakelsen ved høstens stamfiske var meget god, selv om det ble litt tungt å få inn tilstrekkelig med hunnlaks mot slutten.

- [Les mer om stamfisket her](#)
- [Og her](#)
- [Og her](#)

Strykingen ble foretatt 5-6 november. Ni medlemmer fra Lågens Framtid og Lardal Jeger og Fisk deltok på strykingen som ga totalt 140.000 befruktede rognkorn til klekkeriet (inkl. Hagenes). Det ble tatt ut og destruert fire klare oppdrettslakser. Tre hulakser som ikke var modne for stryking enda, ble gjennutsatt på elva. Alle laksene som får sitt avkom lagt på klekkeriet, må gjennom en omfattende veterinærundersøkelse etter endt stryking. Veterinæren registrerer forskjellige parasitter på innvoller og på gjeller og tar med seg prøver for analyse av vertikalt overerførbare sykdommer (fra foreldre til avkom). Om det avdekkes noe som vi ikke vil avle på, kan dette enkelt fjernes fra klekkeriet i ettertid.

- [Les mer om strykingen her](#)

Klekkeriet i vinter

Vi har hatt en del plunder med vannpumper, trykkbryter og strøm før jul. Vannpumpa måtte til slutt løftes opp av borehullet og skiftes. Vi var nesten uten vann i 4 døgn. Heldigvis hadde vi litt overflatevann fra gammel brønn. Det var kaldt, så det ser ut til å ha gått bra.

Det ble svært mye humus i renner og bakker etter vannpumpebyttet. Øyerogn dukket opp som vanlig rundt nyttårsskiftet. Nå er det øyerogn i alle bakker.

Dødeligheten har vært normal, ca. 1 %, når vi ser bort fra de 2 hunnene der rogn måtte destrueres. En på grunn av IPN og en som ut fra skjellprøvene ble klassifisert som oppdrettsfisk. IPN (infeksiøs pankreasnekrose) er en virusykdom er svært vanlig forekommende i oppdrettssammenheng. Vi har ikke kontrollert stamfisken for IPN tidligere og er heller ikke pålagt å gjøre det.

Det ser ut til å være god befruktning. Rogna ble vasket første uka i februar. Det deltok da 3 mann fra Lågen Framtid og 3 fra Lardal Jeger og Fisk. Alt ser bra ut. Det var bevegelse inne i rogn i flere kar. Det har ikke vært problemer etter at vi har byttet pumpe og "strømbokser". Det gjenstår å bytte trykkbryter for vann. Det gjør vi ikke før til våren. Vi har nå koblet slik at pumpa går hele tiden.

- [Les om dette arbeidet her](#)

Årsrapport fra tilsynsveterinær 2010

Undertegnede har utført tilsynsarbeidet ved anlegget for Helsetjenesten for Kultiveringsanlegg i 2010. Det har vært utført to besøk i 2010, ett i forbindelse med utsetting av yngel og ett i forbindelse med stamfiskkontroll.

Det var stor dødelighet på rogn etter sjokking i februar 2010. Mest sannsynlig kom dette av forhold eller hendelser rundt stryking. Ca 100.000 rogn ble utsortert. Den resterende yngelen var stort sett bra. Ved yngelkontroll ble 30 fisk undersøkt for Gyrodactylus med negativt resultat.

Det ble i 2010 satt ut ca 55 000 yngel i Lågen. Dette er betydelig mindre enn vanlig, og skyldes den store dødeligheten på rogn utover vinteren.

Stamfiskkontrollen besto av obduksjon og prøvetaking av all stamfisken mht. furunkulose og BKD. Pga en feil ble det også undersøkt for IPN. En stamfisk fikk påvist IPN, og rogngruppen ble destruert. Bortsett fra parasittinfeksjoner, ble det ikke påvist andre sykdommer ved stamfiskkontrollen. Totalt ble det undersøkt 46 stamfisk (23 hunner og 23 hanner), 34 fra hovedvassdraget og 12 fra Hagneselva.

For Helsetjenesten

Line Mørch, Tilsynsveterinær.

- [Les mer om veterinærbesøket før utsetting](#)

Reparasjoner på klekkeriet

Den østre veggen på klekkeriet var våren 2010 i ferd med og kolapse. Lecablokkene var fullstendig oppsmuldret på grunn av fuktighet (overvann) og frost i alle år. Klekkeriet er jo bygd oppå en vannåre, noe som gjør at grunnforholdene ikke er optimale. Både vann og grus trengte seg inn gjennom veggen. Det ble gjennomført omfattende dreneringsarbeid her i 2008, men det var tydeligvis for seint for å redde veggen.

- [Les mer om forholdene før utbedring her](#)

Høsten 2010 ble det derfor gjennomført et omfattende arbeid med å rive ned veggen og mure opp ny. Alt er gjort på dugnad. Det eneste vi har betalt for er betongen.

- [Les mer om dugnaden her](#)

Kurs i fiskevelferd

I henhold til krav i "Akvakulturdriftsforskriften" § 6, skal driftsledere og røktere på alle kultiveringsanlegg ha fiskevelferdsmessig kompetanse. Fra 1.januar 2011 skal denne kompetansen dokumenteres gjennom deltakelse på et opplæringsprogram godkjent av Mattilsynet, og gjentas hvert 5. år. I tillegg skal de som transporterer fisk i henhold til krav i "Transportforskriften, akvakulturdyr" § 12, ha tilstrekkelig og dokumentert kompetanse for å ivareta fiskens velferd under transporten.

Vi måtte derfor sende 3 deltaker på et tredagers kurs i regi av helsetjenesten for kultiveringsanlegg i april i fjor.

- [Les mer om deres erfaringer her](#)

Økonomi

Det er strøm og veterinærutgiftene som står for de største utgiftspostene (se tabell). Strømkostnaden har øket med ca 2000 kr i forhold til i 2009 mens veterinærutgiftene ble ca 9000 kr lavere. Vedlikeholdsutgiftene på klekkeriet er altså knyttet til betonginnkjøp til oppmuring av ny vegg. Ny vannpumpe utgjør videre en betydelig utgift. Under administrasjon inngår organisering og ledelse av stryking og utsetting samt innhenting av nødvendige tillatelser til dette. I tillegg inngår under denne posten kontroll av yngelens overlevelse på utsettingslokalitetene ved elfiske. De totale utgiftene til kultivering er 20 000 kr høyere enn i 2009. Dette kan tilskrives de uforutsette reparasjonene på klekkeriet.

Beskrivelse	Ut
strøm	30 279
vedlikehold klekkeri (vegg)	10 269
fiskekort til dugnadsgjeng	3 000
leie av grunn, stamfiskehus	2 000
kontingent KAF	300
ny pumpe klekkeri	12 000
kurs fiskevelferd	5 800
veterinær	27 770
administrasjon	18 157
kjøring og utlegg, Lågens framtid	20 000
kjøring	1 924
kultivering totalt	131 499